

รายงานผล
การถอดองค์ความรู้เกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา

โดย

สำนักงานเกษตรอำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา
กรมส่งเสริมการเกษตร
พ.ศ. ๒๕๖๘

คำนำ

เอกสารฉบับนี้จัดทำขึ้นจากกระบวนการถอดบทเรียนของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา เพื่อรวบรวมองค์ความรู้ ประสบการณ์ และแนวทางปฏิบัติที่ดีของเกษตรกรต้นแบบในการพัฒนาระบบการผลิตทางการเกษตรที่มีประสิทธิภาพ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพของเกษตรกร และการยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชนในพื้นที่ศูนย์เรียนรู้ฯ แห่งนี้ ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยมี นายนาวิ ไชยมี เกษตรกรต้นแบบ เป็นผู้บริหารจัดการศูนย์ฯ และเป็นผู้นำในการขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ภายใต้แนวคิดการพัฒนาย่างมีส่วนร่วม โดยเน้นการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ร่วมกับการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตรที่เหมาะสมมาใช้ในกระบวนการผลิต เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ที่มีข้อจำกัดด้านทรัพยากร เช่น ปัญหาดินเค็ม น้ำเค็ม และภัยแล้งซ้ำซาก

เนื้อหาในเอกสารฉบับนี้ ได้รับการกลั่นกรองผ่านกระบวนการถอดบทเรียนอย่างเป็นระบบ โดยอาศัยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตการณ์จริงในพื้นที่ และการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในบริบทของศูนย์เรียนรู้ฯ แห่งอื่น หรือใช้เป็นต้นแบบในการส่งเสริมการเกษตรในระดับชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและยกระดับมาตรฐานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรทั่วประเทศ ตลอดจนเป็นแนวทางในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงประจักษ์ และเชื่อมโยงสู่การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืนต่อไป

สำนักงานเกษตรอำเภอโนนสูง

จังหวัดนครราชสีมา

มิถุนายน ๒๕๖๘

สารบัญ

	หน้า
ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรกรต้นแบบ	๑
ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)	๑
สินค้าหลัก	๒
แปลงเรียนรู้	๒
ฐานเรียนรู้	๓
หลักสูตรการเรียนรู้	๗
การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงาน	
ด้านการเกษตรระดับจังหวัด	๑๐
การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก.	๑๑
ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบ	
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)	๑๕
ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ	
เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำการเกษตร	
พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่	๑๕
ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/	
เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต	๒๐
ผลกระทบต่องานแวดล้อมและการอนุรักษ์	๒๔
ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์	๒๖
ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน	๓๑
ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน	๓๒
ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย	๓๒
กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้	๓๒
ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน	๓๒
ภาคผนวก	๓๓

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา
ข้อมูล ณ วันที่ ๒๙ เดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๘

.....
ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล : นายนาวี ไชยมี
๒. เลขประจำตัวประชาชน :
๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ : ๕๕ หมู่ที่ ๖ ตำบลลำคองหษ์ อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา
โทรศัพท์ : ๐๘๖-๘๗๘-๘๑๕๔ Facebook : มีชัย ไชยมี Line : ๐๘๖๘๗๘๘๑๕๔
ปีเกิด พ.ศ. ๒๕๑๓
๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง
๕. ระดับการศึกษา : ปริญญาตรี
สถานบันการศึกษา : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
คณะ/สาขาวิชา : รัฐประศาสนศาสตร์ แขนงวิชาการบริหารรัฐกิจ (การบริหารการปกครองท้องถิ่น)
๖. อาชีพปัจจุบัน
☐ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว
☒ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร
ระบุ : รับราชการ (ผู้ใหญ่บ้าน)
๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ๓๐๐,๐๐๐ บาท/ปี
๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๑

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก : ไร่นาสวนผสม/เกษตรผสมผสาน

๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ๒ แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

๑. แปลงเรียนรู้เทคโนโลยีการผลิตพืช

๑.๑ การวิเคราะห์ดินเบื้องต้นเพื่อจัดการความเค็ม (ใช้เครื่องวัด EC หรือการส่งตรวจ)

๑.๒ ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยพืชสด หรือยิปซัมตามความเหมาะสม

๑.๓ ใช้พันธุ์พืชที่ทนเค็มและให้ผลผลิตในสภาพแวดล้อมจำกัด

๑.๔ ใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะช่วงแล้ง

๑.๕ การทำปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ จากวัสดุในฟาร์ม

๒. แปลงเรียนรู้การปลูกข้าว

๒.๑ ใช้พันธุ์ข้าวที่เหมาะสมกับพื้นที่ เช่น ข้าวหอมมะลิ๑๐๕ ข้าว กข๔๓ หรือข้าวพื้นเมืองที่ทนแล้ง/
ทนดินเค็ม

๒.๒ คัดเมล็ดพันธุ์ดี ก่อนปลูก

๒.๓ ไถกลบตอซัง ลดการเผาในพื้นที่การเกษตร

๒.๔ ใช้ปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยคอก หรือปรับปรุงดินด้วยยิปซัมในพื้นที่ดินเค็ม

๒.๕ ใช้เทคนิคการหยอดเมล็ด เพื่อประหยัดเมล็ดพันธุ์

๒.๖ เว้นระยะปลูกให้เหมาะสม เพื่อลดโรคและวัชพืช

๒.๗ ใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

๒.๘ ป้องกันกำจัดศัตรูพืชตามหลัก IPM (การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน)

๒.๙ เก็บเกี่ยวเมื่อข้าวแก่เต็มที่ (ประมาณ ๒๘-๓๐ วันหลังข้าวออกรวง)

๒.๑๐ คัดแยกและเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์อย่างเหมาะสม

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน ๑๓ ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย
๑. ฐานเรียนรู้ น้ำหมักจุลินทรีย์

๒. ฐานเรียนรู้ เลี้ยงหมูอย่างง่ายได้ปุ๋ยชีวภาพ

๓. ฐานเรียนรู้ดินพร้อมปลูก

๔. ฐานเรียนรู้ปุ๋ยหมักไม่กลับกอง

๕. ฐานเรียนรู้บ้านนี้มีรัก ปลูกผักกินเอง ทางนี้มีผล ผู้คนรักกัน

๖. ฐานเรียนรู้ไก่ไข่อารมณ์ดี

๗. ฐานเรียนรู้เป็ดไข่อินทรีย์

๘. ฐานเรียนรู้วัวออมสิน

๙. ฐานเรียนรู้การทำแซนด์วิชปลา...แหล่งอาหารของสัตว์น้ำ

๑๐. ฐานเรียนรู้พลังงานทดแทนหรือพลังงานสะอาด

๑๑. ฐานเรียนรู้การใช้สารชีวภัณฑ์ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช

๑๒. ฐานการเรียนรู้การหมักดิน

๑๓. ฐานการเรียนรู้ไม้ ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน ๑๒ หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน ๖ หลักสูตร ประกอบด้วย

๑. Zoning - Agrimap
๒. การลดต้นทุน การเพิ่มผลผลิต
๓. การพัฒนาคุณภาพผลผลิต/การจัดทำมาตรฐานการผลิต
๔. การจัดการด้านการตลาด
๕. การแปรรูป/การเพิ่มมูลค่าผลผลิต
๖. การจัดการโรคและแมลงศัตรูพืช

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน ๔ หลักสูตร ประกอบด้วย

๑. เศรษฐกิจพอเพียง
๒. เกษตรทฤษฎีใหม่
๓. เกษตรผสมผสาน
๔. การจัดทำบัญชีครัวเรือน

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน ๒ หลักสูตร ประกอบด้วย

๑. การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า
๒. อาชีพเสริมเพิ่มรายได้

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุมาจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

หลักสูตร : เศรษฐกิจพอเพียง

ความโดดเด่นของหลักสูตร : หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) มีจุดเด่น คือ การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์พระราชา มาประยุกต์ใช้กับชีวิตจริงของเกษตรกรในพื้นที่ โดยมี นายนาวี ไชยมี เป็นต้นแบบที่มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ เช่น การส่งเสริมการปลูกผักสวนครัวสร้างความมั่นคงทางอาหาร และการขับเคลื่อนหมู่บ้านต้นแบบตามแนวทาง "ดอนกอย โมเดล" ซึ่งประสบผลสำเร็จในการสร้างความสามัคคีและการพึ่งพาตนเองของชุมชนบ้านโนนลาว อย่างเป็นรูปธรรม

วัตถุประสงค์ :

๑. เพื่อถ่ายทอดความรู้และแนวคิดของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่เกษตรกรและประชาชนทั่วไป
๒. เพื่อส่งเสริมให้เกิดการน้อมนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพ
๓. เพื่อพัฒนาศักยภาพเกษตรกรในการวางแผนชีวิตและพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างมั่นคงและยั่งยืน
๔. เพื่อเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง สามัคคี และสามารถพึ่งพาตนเองได้ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

หลักสูตร : ประกอบด้วย ๕ หน่วยการเรียนรู้ ดังนี้

๑. หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

- ความหมาย หลักการ แนวคิดพื้นฐาน (พอประมาณ มีเหตุผล ภูมิคุ้มกันในตัว)
- คุณลักษณะ ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไข (ความรู้ + คุณธรรม)

๒. การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในครัวเรือนและชุมชน

- แนวทางการใช้ชีวิตแบบพอเพียง
- กรณีศึกษา "บ้านนี้มีรัก ปลูกผักกินเอง"

๓. การพัฒนาเกษตรผสมผสานในระบบเศรษฐกิจพอเพียง

- การจัดระบบไร่นาสวนผสม การปลูกพืชทนแล้ง - ทนเค็ม
- การอนุรักษ์ทรัพยากรและใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า

๔. การบริหารจัดการทรัพยากรและการเงินตามแนวพอเพียง

- การออม การวางแผนรายรับรายจ่ายในครัวเรือน
- การใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมและพอเพียง

๕. การขับเคลื่อนชุมชนต้นแบบสู่ความยั่งยืน

- กรณีศึกษา “ดอนกอย โมเดล” หนึ่งตำบล หนึ่งหมู่บ้านยั่งยืน
- การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาที่ยั่งยืน

รูปแบบการถ่ายทอดความรู้

- การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning) : ผ่านการเสวนา เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และกิจกรรมกลุ่มย่อย
- การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning) : ผ่านการเสวนา เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และกิจกรรมกลุ่มย่อย

- การศึกษาดูงานภายในศูนย์เรียนรู้ : เยี่ยมชมฐานเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น ฐานปลูกผักสวนครัว ฐานปุยหมักชีวภาพ ฐานระบบน้ำหมุนเวียน
- การใช้สื่อท้องถิ่นและภูมิปัญญา : ถ่ายทอดผ่านเรื่องเล่า คลิปวิดีโอ และคู่มือเชิงภาพ
- การติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง : โดยเน้นการนำไปใช้จริงและการปรับตัวกิจกรรมในชีวิตประจำวัน

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ได้เข้ามา มีบทบาทในการร่วมจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการระดับจังหวัดอย่างต่อเนื่อง โดยใช้แนวทางการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเกษตรกรในพื้นที่ โดยมีรายละเอียดแนวทางการมีส่วนร่วม ดังนี้

๑. การประชุมหารือร่วมกับหน่วยงานระดับจังหวัดและระดับอำเภอ

ศพก. ได้เข้าร่วมประชุมหารือกับคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด และสำนักงานเกษตรอำเภอโนนสูง ในการระดมความคิดเห็น วิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันของพื้นที่ พร้อมทั้งร่วมกันกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาและกำหนดเป้าหมายการพัฒนาในระดับตำบลให้สอดคล้องกับนโยบายระดับจังหวัด

๒. การระดมความคิดเห็นของเครือข่ายเกษตรกรต้นแบบ

มีการจัดเวทีเสวนาและประชุมร่วมกันระหว่างเครือข่ายเกษตรกรต้นแบบ ศูนย์เครือข่าย ศพก. และเกษตรกรในพื้นที่ เพื่อรวบรวมข้อมูล สภาพปัญหา ความต้องการ และศักยภาพของพื้นที่นำมาสู่การวางแผนบูรณาการร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม

๓. การประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาคีเครือข่าย

ดำเนินการประสานกับหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เช่น สำนักงานปศุสัตว์ สถานีพัฒนาที่ดิน และสำนักงานประมง เพื่อบูรณาการแผนงานด้านพืช ปศุสัตว์ ประมง และดินปุ๋ย ให้มีความสอดคล้องและต่อเนื่อง

๔. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ ศพก. และแปลงใหญ่

คณะกรรมการของศูนย์ฯ รวมถึงคณะกรรมการแปลงใหญ่ ได้เข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการจัดทำแผนฯ โดยทำหน้าที่ให้ข้อเสนอแนะ ปรับปรุง และกำหนดเป้าหมายของกิจกรรมที่จะดำเนินงานในแต่ละปี

การดำเนินงานข้างต้น สะท้อนให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมในทุกระดับ ตั้งแต่การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม การวางแผน การกำหนดแนวทางปฏิบัติ ตลอดจนการติดตามผล เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการพัฒนาเกษตรกรและชุมชนอย่างแท้จริง

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

การจัดทำแผนปฏิบัติการราย ศพก. มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดทิศทางในการดำเนินงานของศูนย์ฯ ให้มีเป้าหมายที่ชัดเจน สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และสามารถขับเคลื่อนกิจกรรมได้อย่างเป็นรูปธรรมในพื้นที่ โดยมีกระบวนการดังต่อไปนี้

๑. การประชุมคณะกรรมการ ศพก. และเครือข่าย

- ศูนย์เครือข่าย ศพก. ได้จัดประชุมคณะกรรมการ ศพก. และตัวแทนเครือข่ายเกษตรกร เพื่อนำข้อมูลสถานการณ์จริงในพื้นที่มาวิเคราะห์และจัดทำแผนดำเนินงานให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกรในชุมชน

๒. การรวบรวมข้อมูลจากฐานเรียนรู้และกิจกรรมในศูนย์ฯ

- มีการนำข้อมูลจากฐานเรียนรู้ทั้ง ๑๓ ฐาน เช่น ฐานการผลิตพันธุ์พืช ฐานเศรษฐกิจพอเพียง ฐานปุ๋ยหมักไม่กลับกอง ฯลฯ มาประกอบการจัดทำแผน เพื่อให้แผนฯ มีความสอดคล้องกับศักยภาพของศูนย์ฯ

๓. การระดมความคิดเห็นและรับฟังข้อเสนอจากเกษตรกร

- จัดเวทีให้เกษตรกรในพื้นที่ได้เสนอแนวคิด ความต้องการ และปัญหาในพื้นที่ เพื่อปรับกิจกรรมให้ตอบโจทย์กับวิถีชีวิตของเกษตรกรในแต่ละตำบล

๔. การจัดทำกิจกรรมรายปี

- มีการกำหนดกิจกรรมที่จะดำเนินการในรอบปี เช่น การอบรมถ่ายทอดความรู้ การเข้าร่วมกิจกรรม Field Day การพัฒนาเกษตรกรต้นแบบ ฯลฯ พร้อมทั้งกำหนดงบประมาณ หน่วยงานรับผิดชอบ และกลุ่มเป้าหมายอย่างชัดเจน

ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ

- ประธานและคณะกรรมการ ศพก.
- คณะกรรมการเครือข่ายแปลงใหญ่
- เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอโนนสูง
- หน่วยงานสนับสนุนในพื้นที่ (กรมส่งเสริม และหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์)
- ผู้นำชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- เกษตรกรในพื้นที่ที่มีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรม

แผนคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับอำเภอ

แผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด
เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
จังหวัดนครราชสีมา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

แผนคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับอำเภอ

กิจกรรม	ปริมาณ	หน่วย	งบประมาณ	ระยะเวลา												หน่วยงานที่ร่วมดำเนินการ
				ค.ค.67	พ.ย.67	ธ.ค.67	ม.ค.68	ก.พ.68	มี.ค.68	เม.ย.68	พ.ค.68	มิ.ย.68	ก.ค.68	ส.ค.68	ก.ย.68	
1. การท่องเที่ยวเชิงเกษตรและอนุรักษ์วัฒนธรรม																กรมส่งเสริมการเกษตร
2. การปลูกพืชใช้น้ำน้อย															กรมส่งเสริมการเกษตร, องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น	
3. ส่งเสริมให้เกิดรับรองมาตรฐานสินค้าพืช และให้คำแนะนำเกี่ยวกับเรื่องดิน น้ำ ปุ๋ย พืช วัสดุการเกษตร ผลผลิต และผลิตภัณฑ์พืช																กรมวิชาการเกษตร
4. การบริการตรวจวิเคราะห์ดินและสิ่งที่เกี่ยวข้องกับดิน บริการวัสดุปรับปรุงบำรุงดิน																กรมพัฒนาที่ดิน
5. ส่งเสริมการขุดบ่อเพื่อกักเก็บแหล่งน้ำ เช่น บ่อจืด การขุดบ่อรอนนา																กรมพัฒนาที่ดิน
6. ผลิตไม้สอยพันธุ์พื้นเมือง																กรมปศุสัตว์
7. การเพิ่มศักยภาพด้านอาหารสัตว์																กรมปศุสัตว์
8. สร้างฟาร์มต้นแบบเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสัตว์																กรมปศุสัตว์
9. ส่งเสริมเยาวชนนักเพาะเลี้ยงด้านประมง															กรมประมง	
10. ผลิตแชนควิชปลาจากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร																กรมประมง
11. จัดตั้งศูนย์ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพ															กรมการข้าว	
12. ส่งเสริม สนับสนุน และถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตและการจัดการผลผลิตข้าว															กรมการข้าว	
13. ปรึกษาหารือเรื่องการขุดลอกลำห้วย เพื่อกักเก็บน้ำ																กรมชลประทาน, องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
14. ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนให้เข้มแข็ง																กรมพัฒนาชุมชน
15. ส่งเสริมการจัดทำบัญชีครัวเรือนและการจัดทำบัญชีต้นทุนอาชีพ																กรมตรวจบัญชีสหกรณ์
16. การทำถ่านไบโอชาร์																กรมส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏ, องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
17. ทดลองการปลูกหม่อน เพื่อนำมาแปรรูป															กรมหม่อนไหม	

แผนปฏิบัติงาน ศพก. ระดับอำเภอ

แผนปฏิบัติการบูรณาการขับเคลื่อนการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

แผน ราย ศพก.

อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ประจำปีงบประมาณ 2568

ชื่อเกษตรกรต้นแบบ : นายนาวิ ไชยมี   สินค้าหลัก : เกษตรผสมผสาน

จุดเด่น : การปรับปรุงพื้นที่ดินเค็มให้มีประสิทธิภาพ การทำเกษตรผสมผสาน

กิจกรรม	ปริมาณ	หน่วย	งบประมาณ	ระยะเวลา												หมายเหตุ
				ต.ค.67	พ.ย.67	ธ.ค.67	ม.ค.68	ก.พ.68	มี.ค.68	เม.ย.68	พ.ค.68	มิ.ย.68	ก.ค.68	ส.ค.68	ก.ย.68	
1. การเตรียมการ																
- ประชุมหารือคณะกรรมการ ศพก.และเครือข่าย				←→												
- ร่วมกันวิเคราะห์เพื่อการพัฒนา ศพก.				←→												
- กำหนดแนวทางพัฒนาและแผนการดำเนินงาน				←→												
- พัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้				←→												
2. การพัฒนาศักยภาพ ศพก.	1	ศูนย์														
2.1 การปรับปรุงฐานเรียนรู้																
- ฐานเรียนรู้ เรื่อง เลี้ยงหมูอย่างง่ายได้ปุ๋ยชีวภาพ	1	ฐาน					←→									
- ฐานเรียนรู้ เรื่อง น้ำหมักจุลินทรีย์	1	ฐาน					←→									
- ฐานเรียนรู้ เรื่อง ดินพร้อมปลูก	1	ฐาน					←→									
- ฐานเรียนรู้ เรื่อง ปุ๋ยหมักไม่กลับกอง	1	ฐาน					←→									
- ฐานเรียนรู้ เรื่อง ถ่านไบโอชาร์	1	ฐาน					←→									
- ฐานเรียนรู้ เรื่อง การทำบัญชี	1	ฐาน					←→									
2.2 การปรับปรุงแปลงเรียนรู้ เรื่อง เทคโนโลยีการผลิตพืช	1	เรื่อง							←→							
-- คัดเลือกเมล็ดพันธุ์ วัชระหัตถ์ปริมาณธาตุ NPK ในดิน เติบโตดิน รูปแบบการปลูกข้าว ไร่ ปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดิน (ปุ๋ยสั่งตัด) สำรวจติดตามแมลงศัตรูพืช การใช้ปุ๋ยพืชสด (ปอเทือง)									←→							

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำการเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แร้งบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำการเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำการเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

นายนาวิ ไชยมี เกษตรกรต้นแบบประธานศูนย์ ศพก. อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ได้รับแรงบันดาลใจในการปรับเปลี่ยนแนวทางการทำเกษตรจากความมุ่งมั่นที่จะยกระดับคุณภาพชีวิตของตนเองและคนในชุมชน จากเดิมเกษตรกรประสบปัญหาดินในพื้นที่มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ความเค็มสูง และมักประสบปัญหาภัยธรรมชาติ ส่งผลให้การทำเกษตรมีต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น โดยเฉพาะราคาปุ๋ยเคมีที่เพิ่มสูงขึ้น คุณภาพของผลผลิตลดลง การระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืช เป็นต้น และด้วยการที่เกษตรกรขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการโรคและแมลงศัตรูพืช ด้านการจัดการดินและการใช้ปุ๋ยที่ถูกต้อง นายนาวิ ไชยมี จึงมีแนวคิดร่วมกับชุมชนว่าจะต้องสร้างแหล่งเรียนรู้ ให้เกษตรกรได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเกษตรกรต้นแบบ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ได้รับความรู้ ความเข้าใจ เกิดจิตสำนึกในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ที่มีการใช้ปัจจัยการผลิตได้อย่างเหมาะสม และนำองค์ความรู้ที่ได้รับ ไปประยุกต์ใช้เพื่อลดต้นทุนการผลิต เพิ่มปริมาณคุณภาพของผลผลิต ผลผลิตสินค้าที่ค้ำจุนถึงสภาพแวดล้อม และมีระบบการผลิตที่พึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน จึงเป็นที่มาของการจัดตั้งเครือข่ายศูนย์เรียนการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่นี้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง การทำเกษตรแบบผสมผสาน การจัดการดินและปุ๋ย การจัดการศัตรูพืช โดยมีนายนาวิ ไชยมี เป็นเกษตรกรต้นแบบ และเป็นเจ้าของแปลงเรียนรู้ พร้อมทั้งมีสมาชิกเครือข่ายของศูนย์ร่วมถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรที่สนใจได้ศึกษาเรียนรู้ พร้อมนำประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ในแปลงของตนเองได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและยั่งยืนต่อไป

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยี นวัตกรรมมาใช้

พื้นที่บ้านโนนลาว ซึ่งตั้งอยู่บริเวณนอกเขตชลประทาน มีลักษณะดินเค็ม น้ำเค็ม และประสบภัยแล้งซ้ำซาก ประกอบกับเกษตรกรส่วนใหญ่ขาดความรู้ในการวางแผนการผลิต ส่งผลให้เกิดปัญหาเรื้อรังในการเพาะปลูก ทั้งด้านผลผลิตต่ำ การระบาดของศัตรูพืช และต้นทุนสูง ทำให้จำเป็นต้องหาทางออกด้วยการนำวิชาการและเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้แก้ไขปัญหในเชิงระบบ เพื่อพลิกฟื้นพื้นที่และอาชีพเกษตรกรให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ อย่างยั่งยืน และขยายผลสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้แก่ชุมชน

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรม การเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

นายนาวิ ได้นำองค์ความรู้และเทคโนโลยีการเกษตรสมัยใหม่มาบูรณาการในระบบการผลิต เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อข้อจำกัดด้านทรัพยากรและสภาพแวดล้อมของพื้นที่ ได้แก่

๑. การปรับปรุงดินเค็มอย่างมีระบบ โดยใช้แนวทาง “เลี้ยงดินให้ดินเลี้ยงพืช” ด้วยการหมักดิน ปรับโครงสร้างดินด้วยวัสดุอินทรีย์ (ฟาง เศษหญ้า ปุ๋ยหมักชีวภาพ) ร่วมกับการปลูกพืชทนเค็ม เช่น มะขามเปรี้ยวยักษ์ กัลย และฝรั่ง

๒. การจัดการน้ำอย่างรู้คุณค่า ด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การกรองน้ำเค็มด้วยยางตันกล้วย และการใช้ผักตบชวาช่วยลดความเค็ม รวมทั้งการกักเก็บน้ำฝนเพื่อเติมน้ำจืดลงดิน ป้องกันน้ำเค็มหนุน

๓. การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต โดยได้รับความร่วมมือจาก สถานีพัฒนาที่ดินในการเก็บตัวอย่างดิน วิเคราะห์ และจัดทำคำแนะนำการใช้ปุ๋ยรายแปลง

๔. การเลี้ยงหมูหลุมแบบไม่ใช้ยาปฏิชีวนะ ภายใต้แนวคิด “Zero Waste” ลดกลิ่นและน้ำเสีย พร้อมทั้งได้ปุ๋ยหมักคุณภาพสูงจากวัสดุรองพื้นหมู

๕. การทำแซนด์วิชปลา เพื่อสร้างอาหารสัตว์น้ำอย่างยั่งยืน โดยใช้เศษพืชและวัสดุท้องถิ่นให้เกิดแพลงก์ตอนในระบบนิเวศธรรมชาติ

๖. การผลิตปุ๋ยหมักไม่กลับกอง ลดการใช้แรงงาน และได้ปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพมาตรฐาน

๗. นวัตกรรมเครื่องมือตอกรังนกพิสด์ ที่ร่วมพัฒนากับ Young Smart Farmer ใช้งานง่าย ปลอดภัย และเพิ่มประสิทธิภาพในการขยายพันธุ์พืช

๘. การฟักไข่ด้วยตู้ฟักอัตโนมัติ ควบคุมความชื้น อุณหภูมิ และการหมุนเวียนอากาศ ส่งผลให้อัตราการฟักไข่ของไก่และเป็ดสูงขึ้น

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

๑. วิเคราะห์ปัญหาพื้นที่ เช่น ความเค็มของดิน-น้ำ, ความเสื่อมโทรมของดิน, การระบาดของศัตรูพืช
๒. ศึกษาข้อมูลวิชาการจากหน่วยงานต้นแบบ/อบรม/ดูงาน เพื่อเลือกเทคโนโลยีที่เหมาะสม
๓. ทดลองและปรับใช้จริงในแปลงเรียนรู้ โดยเน้นความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่
๔. ติดตามผลและเก็บข้อมูลการเปลี่ยนแปลง ทั้งในด้านผลผลิต คุณภาพ และต้นทุน
๕. ขยายผลผ่านฐานเรียนรู้ในศูนย์ฯ เพื่อถ่ายทอดให้เกษตรกรในชุมชนสามารถนำไปใช้ได้จริง

ข่าวประชาสัมพันธ์

อธิบดี พช.ชื่นชม “โคก หนอง นา พช.” จังหวัดนครราชสีมา ที่บ้านโนนลาวต้นแบบแห่งความสำเร็จที่เป็นรูปธรรม

Facebook Twitter Google+ LINE

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

๑. การจัดการดิน:

- เก็บตัวอย่างดินส่งวิเคราะห์ที่สถานีพัฒนาที่ดิน
- ใช้ผลวิเคราะห์เพื่อกำหนดสูตรและอัตราการใช้ปุ๋ยที่เหมาะสม
- ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุและธาตุอาหารให้แกดิน

๒. การจัดการพืช:

- คัดเลือกพันธุ์พืชที่เหมาะสมกับพื้นที่ เช่น พืชทนเค็ม พืชใช้น้ำน้อย
- ปรับเปลี่ยนรอบการปลูกให้เหมาะกับฤดูและปริมาณน้ำฝน
- ป้องกันโรคแมลงโดยใช้ชีวภัณฑ์ เช่น น้ำหมักสมุนไพร และสารชีวภาพแทนสารเคมี

๓. การจัดการฟาร์มและแปลงเรียนรู้:

- จัดทำแปลงเรียนรู้เกษตรผสมผสาน พืช – สัตว์ – ประมง แบบมีการหมุนเวียนทรัพยากรภายใน

- ใช้ระบบฟาร์มอัจฉริยะในบางส่วน เช่น ระบบน้ำอัตโนมัติ
- ใช้สื่อเทคโนโลยีในการเผยแพร่และถ่ายทอดองค์ความรู้สู่เกษตรกรในวงกว้าง

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยี มาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติม เพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๕ ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑) ข้าว	พื้นที่ปลูกจำนวน ๑๐ ไร่
๑.๒) มะขามเปรี้ยวยักษ์ฝักใหญ่	พื้นที่ปลูกจำนวน ๒ ไร่
๑.๓) กล้วยน้ำว้า	พื้นที่ปลูกจำนวน ๒ ไร่
๑.๔) มะม่วง	พื้นที่ปลูกจำนวน ๑ ไร่
๑.๕) มะพร้าว	พื้นที่ปลูกจำนวน ๑ งาน
๑.๖) ฝัก	พื้นที่ปลูกจำนวน ๑ งาน

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๓ ชนิด ประกอบด้วย

๒.๑) ปลาดุก	จำนวน ๑ บ่อ
๒.๒) ปลานิล	จำนวน ๑ บ่อ
๒.๓) ปลาน้ำจืด	จำนวน ๑ บ่อ

๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๔ ชนิด ประกอบด้วย

๓.๑) ไก่ไข่	จำนวน ๕๐ ตัว
๓.๒) เป็ดไข่	จำนวน ๕๐ ตัว
๓.๓) หมู	จำนวน ๒๐ ตัว
๓.๔) วัว	จำนวน ๖ ตัว

๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....ชนิด ประกอบด้วย

๔.๑)	จำนวน.....(หน่วย.....)
๔.๒)	จำนวน.....(หน่วย.....)
๔.๓)	จำนวน.....(หน่วย.....)

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑) เมล็ดพันธุ์ข้าว	เป็นเงิน ๒๘๘ บาท/ไร่
๑.๒) ค่าหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าว	เป็นเงิน ๑๐๐ บาท/ไร่
๑.๓) ค่าไถนา (๒ รอบ)	เป็นเงิน ๔๐๐ บาท/ไร่
๑.๔) ค่าปุ๋ยเคมี (ใส่หน้าข้าว)	เป็นเงิน ๓๕๐ บาท/ไร่
๑.๔) ค่ารถเกี่ยวข้าว	เป็นเงิน ๕๕๐ บาท/ไร่
๑.๑) ต้นพันธุ์	เป็นเงิน ๐ บาท/ไร่
๑.๒) ปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ	เป็นเงิน ๐ บาท/ไร่
๑.๓) ปุ๋ยอินทรีย์/ปุ๋ยคอก	เป็นเงิน ๐ บาท/ไร่
๑.๔) แม่พันธุ์ไก่ไข่ (๕๐ ตัว)	เป็นเงิน ๒๒๐ บาท/ตัว
๑.๕) แม่พันธุ์เป็ดไข่ (๕๐ ตัว)	เป็นเงิน ๑๒๐ บาท/ตัว
๑.๔) อาหารไก่	เป็นเงิน ๓๗,๙๕๐ บาท/ปี
๑.๕) อาหารเป็ด	เป็นเงิน ๒๕,๑๖๐ บาท/ปี
๑.๖) อาหารปลา	เป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท/ปี
รวมต้นทุนการผลิต	๙๑,๗๙๘ บาท/ไร่
รายได้	๒๑๓,๒๓๕ บาท/ไร่

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ไข่เป็ด, ไข่ไก่

เฉลี่ยรายได้วันละ ๓๐๐ บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ การแปรรูปสมุนไพรไข่เค็ม, มะขามแช่อิ่ม, กลัวยฉาบ และกลัวยอบน้ำผึ้ง

เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ ๒,๐๐๐ บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ การผลิตดินปลูก

เฉลี่ยรายได้เดือนละ ๘,๐๐๐ บาท/เดือน

๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ หมู

เฉลี่ยรายได้ปีละ ๒๐๐,๐๐๐ บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

๑. ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง

- สามารถพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจได้ จากการทำเกษตรแบบผสมผสานในพื้นที่จำกัด ใช้น้ำฝนและปุ๋ยชีวภาพในสวน

- มีรายได้ที่มั่นคง จากกิจกรรมเกษตรแบบพอเพียง เช่น ไข่ไก่ เป็ดไข่ พืชทนเค็ม เลี้ยงหมูหลุม ปลา ฯลฯ

- เป็นที่ยอมรับในสังคม ได้รับคัดเลือกเป็นเกษตรกรต้นแบบ และเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรอื่น

- พัฒนาทักษะและความรู้ ทั้งในด้านการวางแผนการผลิต การตลาด การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเกษตร

- สร้างนวัตกรรมเองได้ เช่น คีมตอกิ่ง ระบบเลี้ยงสัตว์แบบ Zero Waste พักไข่ด้วยตุ้ควบคุมความชื้น

๒. ประโยชน์ที่เกิดกับเกษตรกรรายอื่น

- มีแหล่งเรียนรู้ใกล้บ้าน ที่สามารถเข้าเรียนรู้เทคโนโลยีและแนวทางเกษตรอย่างเป็นระบบ จากศูนย์เรียนรู้จริง

- เข้าถึงองค์ความรู้ใหม่ โดยไม่ต้องเดินทางไกล เช่น การทำปุ๋ยหมัก การใช้แผนผัง การลดต้นทุนอาหารสัตว์

- สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสวนตนเองได้ทันที เช่น สูตรน้ำหมัก สูตรอาหารสัตว์ หรือการปลูกพืชแบบลดความเสี่ยง

- เกิดการรวมกลุ่มเป็นเครือข่าย เช่น แพลงใหญ่ วิสาหกิจชุมชน เกษตรกรรุ่นใหม่ (Young Smart Farmer)

- มีแรงจูงใจในการเปลี่ยนแปลงตนเอง เพราะเห็นผลลัพธ์จากต้นแบบในพื้นที่เดียวกัน

๓. ประโยชน์ที่เกิดกับชุมชน

- เกิดชุมชนต้นแบบตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เช่น บ้านโนนลาว ได้รับการยอมรับเป็นหมู่บ้านต้นแบบ “ดอนกอยโมเดล”

- สร้างความมั่นคงทางอาหารในระดับครัวเรือน ผ่านกิจกรรม “บ้านนี้มีรัก ปลูกผักกินเอง”

- เกิดความสามัคคีในชุมชน จากการรวมกลุ่ม วางแผน ทำกิจกรรมร่วมกัน
- ลดปัญหาสิ่งแวดล้อม จากการเลี้ยงสัตว์แบบไม่ปล่อยน้ำเสีย การทำปุ๋ยหมักแทนสารเคมี
- เป็นแหล่งศึกษาดูงานในระดับอำเภอ-จังหวัด สร้างชื่อเสียงแก่พื้นที่ และเป็นต้นแบบให้พื้นที่ใกล้เคียง

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในกิจกรรมการเกษตรที่ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ได้ดำเนินการนั้น มีส่วนช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างชัดเจน เช่น

- การใช้ระบบเกษตรอินทรีย์แบบผสมผสาน (Organic Mixed Farming System) ที่ลดการใช้สารเคมีในการเกษตร ส่งผลให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์ ลดการปนเปื้อนของสารเคมีในน้ำและดิน รวมทั้งลดผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ
- การจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้วิธีการเก็บกักน้ำฝนและการใช้ระบบน้ำหยดในการให้น้ำพืช ช่วยลดการใช้น้ำในแปลงเกษตร และป้องกันการกัดเซาะของดิน
- การปลูกพืชคลุมดินและพืชตระกูลถั่ว เพื่อเพิ่มความสมบูรณ์ของดิน ลดการชะล้างของดิน และเพิ่มไนโตรเจนในดินตามธรรมชาติ
- การใช้ปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยชีวภาพ ที่ผลิตในชุมชนเอง ช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และส่งเสริมการหมุนเวียนของสารอาหารในระบบนิเวศเกษตร
- การใช้เทคโนโลยีการปลูกพืชทนเค็ม ซึ่งเหมาะสมกับสภาพดินในพื้นที่ ช่วยลดการเสื่อมสภาพของดินและรักษาความหลากหลายของพันธุ์พืชในชุมชน
- การจัดการขยะอินทรีย์ในแปลงเกษตร โดยการนำเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรมาแปรรูปเป็นปุ๋ยหมัก ลดปริมาณขยะและช่วยรักษาคุณภาพดิน

เทคโนโลยีและนวัตกรรมเหล่านี้ส่งเสริมให้เกษตรกรและชุมชนสามารถทำการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พร้อมกับรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้ยั่งยืนและสามารถถ่ายทอดไปยังคนรุ่นหลังได้

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

- ช่วยรักษาคุณภาพของดิน ให้มีความอุดมสมบูรณ์ ลดการกัดเซาะ และเพิ่มความสามารถในการกักเก็บน้ำในดิน
- ลดการใช้สารเคมีและสารพิษที่เป็นอันตรายต่อระบบนิเวศ ส่งผลให้ระบบนิเวศในพื้นที่เกษตรและชุมชนสมดุลมากขึ้น
- การจัดการน้ำที่ดีช่วยให้อนุรักษ์น้ำฝนและลดการใช้น้ำบาดาล ทำให้ทรัพยากรน้ำถูกใช้อย่างคุ้มค่าและยั่งยืน
- สนับสนุนการเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพ ทั้งพืชและสัตว์ในพื้นที่ ส่งผลให้เกิดสมดุลของระบบนิเวศและลดการระบาดของศัตรูพืช
- การลดการเผาไหม้ในพื้นที่เกษตรช่วยลดมลพิษทางอากาศ และส่งเสริมการป้องกันปัญหาฝุ่นควันและภาวะโลกร้อน
- ส่งเสริมให้ชุมชนมีความตระหนักรู้เรื่องการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีความรับผิดชอบ และร่วมกันดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

ศพก. แห่งนี้ แสดงให้เห็นถึงความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในสภาพพื้นที่และข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของชุมชนอย่างเป็นที่ประจักษ์ โดยมีการนำเสนอการบริหารจัดการพื้นที่การเกษตรในรูปแบบเกษตรผสมผสาน ซึ่งเป็นแนวทางที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่และสอดคล้องกับวิถีชีวิตของเกษตรกรในท้องถิ่น นอกจากนี้ การให้ความสำคัญกับการลดต้นทุนการผลิต การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม และภูมิปัญญาทางการเกษตร สะท้อนให้เห็นว่าศูนย์ฯ มีข้อมูลและวิเคราะห์ถึงปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของเกษตรกรได้อย่างแม่นยำ ทำให้สามารถวางแผนและดำเนินการให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์และตรงจุด

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

ศพก. แห่งนี้ได้รับการยอมรับในฐานะศูนย์กลางสำคัญในการเรียนรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตร โดยได้จัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์อย่างต่อเนื่อง อาทิ การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ การสาธิต แปลงเรียนรู้ รวมถึงการเปิดโอกาสให้เป็นแหล่งศึกษาดูงานแก่เกษตรกรและผู้สนใจจากทั้งภายในและภายนอกชุมชน นอกจากนี้ บุคลากรของศูนย์ฯ โดยเฉพาะเกษตรกรต้นแบบ ได้ทำหน้าที่เป็นวิทยากรผู้ทรงความรู้ ถ่ายทอดองค์ความรู้และประสบการณ์ตรง เพื่อยกระดับความรู้ความสามารถของเกษตรกรให้ก้าวทันต่อสถานการณ์การเกษตรในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ภาคการเกษตรของชุมชน

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

ศูนย์ฯ ได้เข้ามามีบทบาทอย่างแข็งขันในการเป็นที่ปรึกษาและแก้ไขปัญหาให้แก่เกษตรกรในพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะในด้านการลดต้นทุนการผลิต การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และการแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิต ซึ่งเป็นปัญหาหลักที่เกษตรกรเผชิญ การที่ศูนย์ฯ ให้บริการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรเพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนนั้น บ่งชี้ว่ามีช่องทางในการรับฟังและตอบสนองต่อข้อกังวลของเกษตรกรอย่างสม่ำเสมอ และมีการให้คำแนะนำที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ส่งผลให้เกษตรกรสามารถก้าวผ่านอุปสรรคและพัฒนาการผลิตได้อย่างยั่งยืน

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

ศพก. เป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรที่สำคัญและครบวงจร โดยรวบรวมงานวิจัย เทคโนโลยี นวัตกรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ด้วยกัน เพื่อให้เกษตรกรและผู้สนใจสามารถเข้าถึงองค์ความรู้ที่ทันสมัยและเหมาะสมกับบริบทของตนเองได้อย่างง่ายดาย การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารครอบคลุมตั้งแต่เทคนิคการเพาะปลูก การจัดการศัตรูพืช การดูแลดินและน้ำ ไปจนถึงข้อมูลตลาดและโอกาสทางการค้า ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการช่วยให้เกษตรกรตัดสินใจและวางแผนการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติได้อย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

▪ **ช่องทางในการขยายผล :** ศูนย์ฯ มีกลไกการขยายผลองค์ความรู้ที่ชัดเจนและเป็นระบบ โดยไม่จำกัดเพียงการอบรมในศูนย์ฯ เท่านั้น แต่ยังส่งเสริมให้เกิดการสร้าง "ศูนย์เครือข่าย ศพก." ซึ่งเป็นผลจากการที่เกษตรกรและคนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปรับเปลี่ยน ทดลองทำ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ ยังมีการบูรณาการเชื่อมโยงกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และสถานศึกษา เพื่อสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา ทำให้องค์ความรู้ถูกนำไปใช้และเผยแพร่ในวงกว้างอย่างมีประสิทธิภาพ

▪ **เกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติ** : เกษตรกรในชุมชนและเครือข่ายที่เข้ามาเรียนรู้และรับการถ่ายทอดองค์ความรู้จาก ศพก. ได้นำหลักการและเทคนิคที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพของตนเองอย่างจริงจัง มีการปรับเปลี่ยนวิธีการทำเกษตรตามแนวทางเกษตรผสมผสาน การลดการใช้สารเคมี และการแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่า

▪ **ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น** : ผลลัพธ์จากการนำองค์ความรู้ไปปฏิบัติของเกษตรกรเป็นเชิงประจักษ์อย่างยิ่ง โดยสามารถลดการพึ่งพาปัจจัยการผลิตจากภายนอกได้มากที่สุด ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตลดลงอย่างมีนัยสำคัญ และเกษตรกรมีผลตอบแทนที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต ทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น มีความมั่นคงในอาชีพ และสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจฐานรากให้กับครัวเรือนและชุมชนได้อย่างยั่งยืน

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

ศพก. ฯ ได้แสดงบทบาทการเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่อย่างมีส่วนร่วม โดยเป็นตัวอย่างของการบูรณาการการทำงานร่วมกับหลากหลายภาคส่วน ทั้งหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หน่วยงานภาครัฐอื่นๆ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา การร่วมมือเหล่านี้ไม่เพียงแต่ช่วยสนับสนุนการค้นคว้าวิจัยและพัฒนากระบวนการผลิตให้ได้มาตรฐานรับรอง แต่ยังสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่แข็งแกร่ง ทำให้งานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนได้อย่างรอบด้านและมีประสิทธิภาพ

๔.๑.๗ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

นายนาวิ ไชยมี ซึ่งเป็นเกษตรกรต้นแบบและผู้จัดการ ศพก. ได้แสดงบทบาทความเป็นผู้นำในฐานะแกนหลักของศูนย์ฯ อย่างชัดเจน ท่านเป็นผู้ขับเคลื่อนและประสานงานการดำเนินงานจากทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รวมถึงหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน บทบาทของท่านไม่เพียงแต่เป็นการเป็น "ประธาน" อย่างเป็นทางการ หากแต่ยังเป็นผู้นำทางความคิดและเป็นแบบอย่างในการบริหารจัดการพื้นที่การเกษตรแบบผสมผสาน การลดต้นทุน การนำเทคโนโลยีและภูมิปัญญามาประยุกต์ใช้ รวมถึงการริเริ่มการให้บริการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกร ซึ่งเป็นการแสดงถึงภาวะผู้นำที่มุ่งเน้นผลลัพธ์และประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน
ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานของ ศพก. แห่งนี้เกิดจากผลสำเร็จที่สามารถเป็นต้นแบบในการบริหารจัดการพื้นที่การเกษตร ซึ่งก่อให้เกิดการลดต้นทุน การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิต และการยกระดับความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของเกษตรกร การที่ศูนย์ฯ ได้รับการยอมรับว่าเป็นแหล่งรวบรวมงานวิจัย เทคโนโลยี นวัตกรรม และภูมิปัญญา ที่ผู้สนใจสามารถนำไปปรับใช้ได้เหมาะสม ยิ่งตอกย้ำถึงความสำคัญและบทบาทอันทรงคุณค่าในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านการเกษตรให้แก่ชุมชนและประเทศชาติโดยรวม

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

นายนาวิ ไชยมี ในฐานะเกษตรกรต้นแบบและผู้จัดการ ศพก. ได้แสดงออกถึงความเป็นผู้นำชุมชนอย่างเด่นชัด ทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการผ่านการเป็นผู้จัดการศูนย์ฯ และในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการจากการเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตร ท่านเป็นผู้จุดประกายและส่งเสริมให้คนในชุมชนมาร่วมมือ ร่วมใจ ในการปรับเปลี่ยน ทดลองทำ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งกันและกัน ซึ่งแสดงถึงความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจและนำพาสมาชิกในชุมชนไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

การดำเนินงานของ ศพก. สวนเกษตรศักดิ์ ผู้ใหญ่นาวิ แสดงถึงการเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวมอย่างแท้จริง โดยมีได้มุ่งเน้นเพียงผลตอบแทนส่วนตน แต่ให้ความสำคัญกับการสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน และการลดการพึ่งพาปัจจัยการผลิตจากภายนอกให้ได้มากที่สุด สิ่งเหล่านี้สะท้อนถึงจิตวิญญาณของการให้และการอุทิศตน เพื่อยกระดับความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของเกษตรกรและสร้างความมั่นคงยั่งยืนในอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการทำงานเพื่อส่วนรวมอย่างแท้จริง

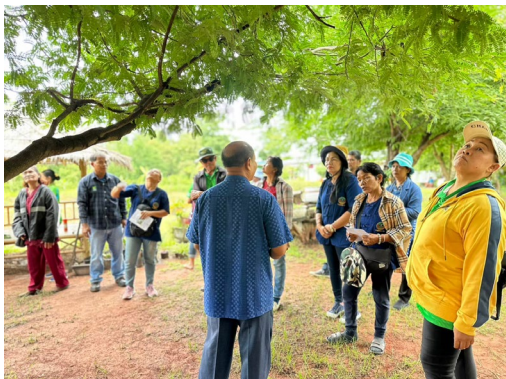

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

"ผู้นำต้องทำก่อน" คือการที่ผู้นำแสดงบทบาทเป็นผู้ปฏิบัติและผู้บุกเบิกในแนวทางใหม่ๆ ด้วยตนเอง พิสูจน์ให้เห็นถึงความเป็นไปได้และความสำเร็จในทางปฏิบัติ สร้างแรงบันดาลใจและความเชื่อมั่นให้แก่ชุมชน จนเกิดการขยายผลองค์ความรู้และสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจฐานรากอย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นหลักการผู้นำที่ทรงพลังและเห็นผลเป็นรูปธรรมอย่างแท้จริง

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

๑.๑ นายอภิสิทธิ์ หินคำ	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
๑.๒ นางสาวพัทธนันท์ ระวังทรัพย์	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
๑.๓ นางสาวศุภกาญจน์ คงกัม	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

๒.๑ รวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ จากเกษตรกรต้นแบบ (นายนาวิ ไชยมี) ผ่านการสัมภาษณ์และสังเกตการณ์

๒.๒ วิเคราะห์บริบทพื้นที่ และการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้ (ศพก.) จากเอกสารและรายงานผลการดำเนินงาน

๒.๓ ระดมความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง เช่น คณะกรรมการ ศพก., เครือข่ายเกษตรกรต้นแบบ และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

๒.๔ จัดทำเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อสรุปองค์ความรู้และแนวปฏิบัติที่เป็นแบบอย่าง

๒.๕ สังเคราะห์และจัดหมวดหมู่ข้อมูล ออกเป็นหัวข้อ เช่น แรงบันดาลใจ, นวัตกรรม, การขยายผล, ผลกระทบ

เครื่องมือที่ใช้ :

- แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)
- การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participatory Observation)
- แบบฟอร์มบันทึกข้อมูลถอดบทเรียน
- เวทีเสวนา
- ภาพถ่ายประกอบและแผนที่
- การบันทึกเสียงประกอบการสังเคราะห์

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

ปัญหา/อุปสรรค :

๑. ข้อจำกัดด้านเวลา – เกษตรกรต้นแบบมีภารกิจหลายอย่าง ทำให้การเก็บข้อมูลต้องวางแผนล่วงหน้า
๒. การถ่ายทอดข้อมูลจำนวนมาก – มีเนื้อหาหลากหลายและลึกซึ้ง ทำให้ต้องใช้เวลาในการสังเคราะห์
๓. เอกสารหรือสื่อประกอบไม่ครบถ้วน – บางกิจกรรมไม่มีภาพถ่ายหรือบันทึกไว้ ทำให้ขาดความสมบูรณ์
๔. ข้อจำกัดด้านการบูรณาการข้อมูลจากหลายฝ่าย – ข้อมูลที่ได้จากเครือข่ายต้องใช้เวลาในการตรวจสอบความถูกต้อง

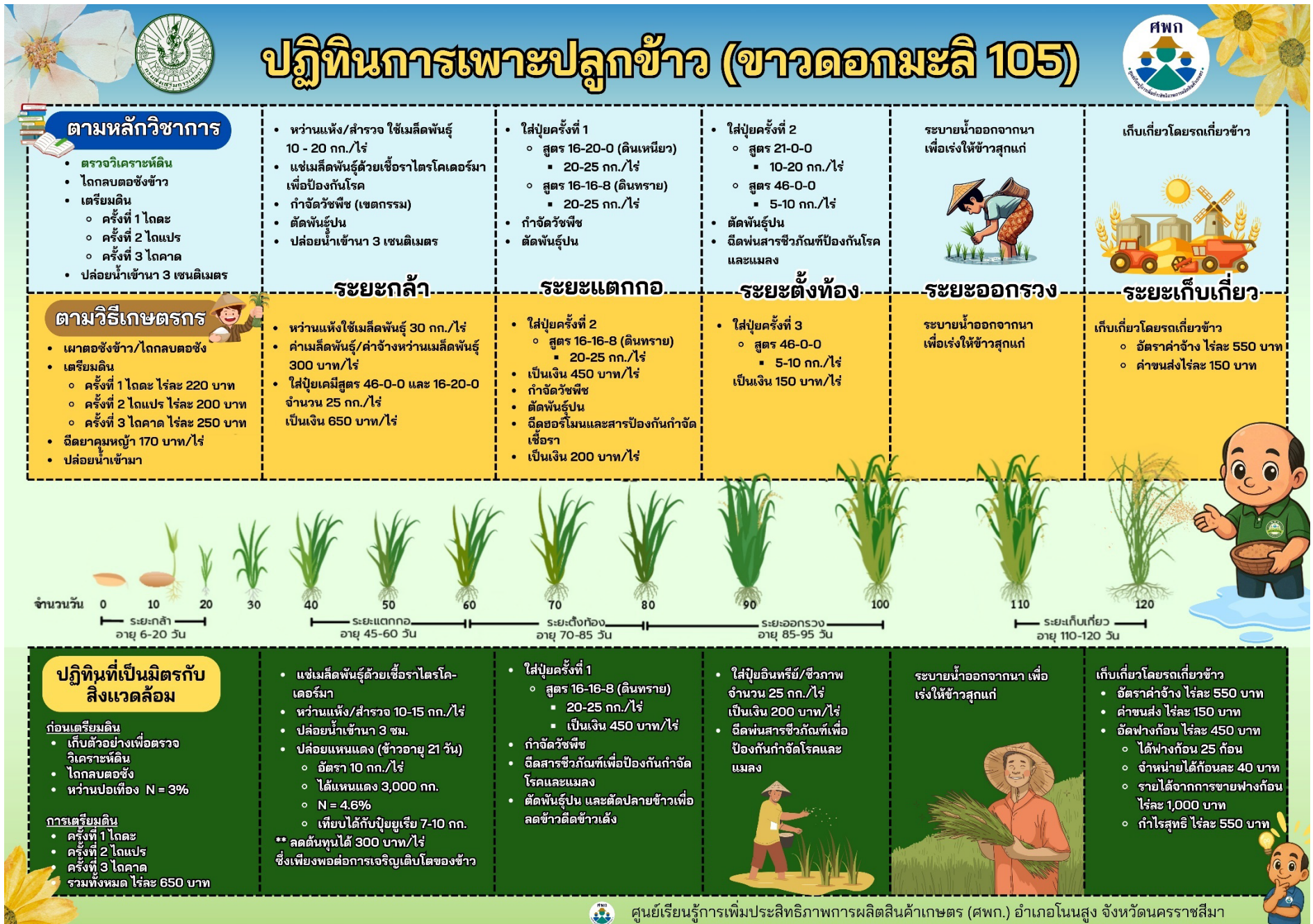
ข้อเสนอแนะ :

๑. วางแผนล่วงหน้าและทำตารางนัดหมายอย่างชัดเจน กับเกษตรกรและผู้เกี่ยวข้อง
๒. จัดให้มีการบันทึกภาพถ่ายและคลิปวิดีโออย่างเป็นระบบ ตลอดการดำเนินงานของ ศพก.
๓. ใช้แบบฟอร์มการเก็บข้อมูลที่เข้าใจง่ายและครอบคลุมทุกประเด็น
๔. เสริมการถอดบทเรียนด้วยการประชุมสรุปร่วมกัน ระหว่างทีมถอดบทเรียนกับเจ้าของพื้นที่
๕. พัฒนาเทมเพลตหรือคู่มือการถอดบทเรียนมาตรฐาน สำหรับใช้ในศูนย์ฯ อื่น ๆ ต่อไป

ภาคผนวก

ภาพผังแปลงภายในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา

๑. ศาลาเรียนรู้
๒. แปลงเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง
๓. โรงเรือนเครื่องจักรกลทางการเกษตร
๔. โรงเรือนเลี้ยงสุกร
๕. โรงเรือนผลิตปุ๋ย
๖. บ่อน้ำ โครงการโคก หนอง นา โมเดล
๗. แปลงมะขามเปรี้ยวยักษ์ฝักใหญ่
๘. โรงเรือนเลี้ยงไก่
๙. โรงเรือนเลี้ยงเป็ด
๑๐. แปลงผักสวนครัว
๑๑. คอกวัว
๑๒. แปลงไม้ผล
๑๓. ไม้ยืนต้น

**หมายเหตุ : แปลงผลิตข้าวอยู่อีกมุมหนึ่งของแปลง (ตรงกันข้าม กับ ศพก.)